

NLL és més raonable pensar en algun origen modern, en relació amb les variants afrancesades del nom de la *caramella* o flauta de pastor CALAM-ELLA: fr. ant. *chalemele* (avui *chalumeau*), ambé llemosí *charamel*,¹ -*ela*, propagat per la música trobadoresca, p. ex. al basc *xaramel* (DECat. II, 558a54, 56). De fet no manquen d'altres testimonis d'aquesta proliferació en la nostra toponímia. Al peu mateix de la *Xirimella* de Montesa en el te. de Vallada, trobo el barranc de *Xeremita* (XXXII, 73.17) forma del nom de la flauta que sembla resultar d'un encreuament del fr. *chelemite* amb mossàr. *caramita* (DECat. IX, 503a220ss.) A Cubells: l'Era (de) la *çalamét*. No és rebuscat imaginar que aquell lloc de berenes del baix Montnegre prengué nom d'algun joglar *Chamel* de llenguatge allemosinat (o francès o basc), i que el cas es repeteixi, amb variants del mot, a Montesa etc.

Complica un poc la decisió l'existència d'un NL ja antic i repetit al Nord de Castella, que coincideix amb el nostre *Xaramell* i d'altra banda aquí ja és ben raonable enfilat-lo amb el *Jarama-Jaramillo* de la Fuente (p. jud. Salas, prov. Burgos) doc. *Xaramello* a. 1197 (Mz.Pi., *Doc.Li.* 153.19). 1352; *Xaramiello de la Fuente* i *Xaramiel Quemado*, en el *Becerro de las Behetrias* (Mz.Pi., *Orig.*, p. 203). I un homònim a la prov. de Valladolid, *Jaramiel* (Mz.Pi. Or. 202). la geografia i les dates induïrien a relligar això amb el nom del r. *Jarama* (que també tenia X- antiga: «las juntas de *Xarama* i Tajo» en una comèdia de Lope de Vega). Tanmateix és més probable que això vagi amb el llem. i bc. *charamel*, car al term⁸ -*iel* masculina i apocopada de tots dos NLL (almenys el 1352), és més favorable a un manlleu occità que a una formació verament castellana.

L'Etim. del *Jarama* no és ben clara si bé tanmateix pre-romana. Era *Saramba* en el Fuero de Oreja, a. 1135 (Cabrera, *Dicc.Etim.*). Però aquest -MB-? dubtós perquè el portuguès assimila MB> m. I hi ha un riu *Xarrama* que neix a Evora i desemboca després de 60 k. en un afl. del Tejo, uns 40 k. SE. de Lisboa (també *Enxarrama*: Leite de V., *R.Lus.* X, 79). Potser es relaciona amb el bc. *sarama* «broza, barredura» de l'arrel de *saratu* «rozar (tierras)». D'altra banda hi ha l'arrel hidronímica europea de SARAVUS. Però quant als NLL catalans restem convençuts que deuen venir del mot llemosí i la semblança amb l'hidronímic *Xarama* és casual.

¹ «la gaita toque son *caramel*» (en la famosa *Alba* del S.XI), *caramelar* 'tocar la flauta el pastor' en Ferrer Vidal (Appel, *Chrest.* 53.15, 24.30) etc.

XARCO

Apleguem ací bon nombre de NLL formats amb aquest mot, sinònim de 'bassal', que en el P.Val., és

popular pertot i sembla ser autòcton, heretat del mossàrab. Per al problema de la seva història i etim., veg. l'art. del *DECH*, *charco*, i el del *DECat.* IX, 463-4.

PRON. *čárko*.

Sengles pdes. rurals *El Xarco* a l'Alcora (XXIX, 116.10, '28x'2) a Catarroja (XXXI, 1.7) i a la Vila Joiosa (XXXV, 128.13).

El Xarco Negre te. Tous a la r. de Catadau (XXX, 168.23)

De les Illes només un cas «Es *Xarco*» que reporten els compiladors de la Nomenclatura costera (n.17).

Sengle pdes. *Els Xarcos* pda. d'Alzira (XXXI, 162.6) i te. de Nàquera (XXX, 67.4). Rambla dels *Xarcos* a Monòver (XXXVI, 91.24). *Xarcos secs*, pda. de Torrent (XXXI, 137.11).

Benitxarco pda. d'Alcalà de la Jovada (XXXIV, 133.23). La -o i la č mostren que ha de ser mossarabisme, per tant no hi ha dubte que és un dels nombrosos casos de *Pena* 'penya', arabitzat; aplegats en massa en el vol. I, 258-9; però no satisfà prou suposar-hi el mot *xarco* 'bassal' (cast. port. i val.) poc adient a una penya, i també la manca de nexa entre els dos components del nom em deixa en dubte. Potser més aviat PINNA CERCUS 'roca del roure', format amb la variant vulgar CERCUS del ll. QUERCUS, -US (V. l'art. *Cerc*, *Puigcercós* etc.); la e canviada en a davant r, com ho veurem a l'art. *Xarpa*.

Com que el mot devia penetrar en l'àrab dels moriscos crec que li feren un plural, amb la desinència del plural àr. *čarkûn*: d'aquí *El Charcum*, extens paratge que és del te. de Tous a la r. de Quesa i prop del trifini amb Navarrés, ocupant un pla de serra ample i llarg entre els vessants del Xúquer i els del seu afl. dr., riu Escalona, però baixant cap a l'Escalona fins a 200 alt., en el te. Navarrés (*IGC*, p^o 769, 2 59x39^o); potser es prolonga fins prop de Sumacàrcer, on tinc nota de pda. *El čarkûm*. En els alt de la serra, avui la brolla ho ha cobert i no hi ha aigua enlloc (cas com el dels *Xarcos Secs* de Torrent) i és probable que abans s'estengués fins allà la zona aigualosa i d'estanyols, pròpia d'Anna. De les meves enq. allà tinc nota d'una variant *El Charcuno* (amb -*ûn* àrab adaptat altrament) entre Tous i Ènguera, i allí prop una altra anomenada *Los Charcos*.

Altra adaptació *Els Xarcons* a Montserrat d'Alcalà (XXXI, 147.5). Cap al Nord valencià aquest tipus toponímic es va enrarint, però encara trobem un cas de doble signe pl. en *Els Xarcums* a l'Ebre, te. d'Ascó.

La palatal č pogué fer que en l'àrab morisc la a es pronunciés *ā*, o sigui e (oberta i fins tancada): d'aquí un altre grup amb aquest vocalisme. La *čērka*, pda. de Castelló de le Gerres (fem. com l'augmentatiu cast. *charca*). *čērka* te. Castell de Guadalest (XXIV, 24.4). *Cherco* dos caserios a la prov. d'Almeria. Com